

Серія «Мій конспект»
Заснована 2008 року

М. Л. Пелагейченко

Трудове навчання

(за підручником Б. М. Терещука,
С. М. Дятленка, В. М. Гащака,
Р. М. Лещука)

Блок 1

6
клас

Харків
Видавнича група «Основа»
2014

УДК 37.016
ББК 74.200.55
П24

Серія «Мій конспект»
Заснована 2008 року

М. Л. Пелагейченко — канд. пед. наук, доцент кафедри теорії та методики технологічної та професійної освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Пелагейченко М. Л.

П24 Трудове навчання. 6 клас. Блок 1 (за підручником Терещука Б. М., Дятленка С. М., Гащака В. М., Лещука Р. М.). — Х. : Вид. група «Основа», 2014. — 57, [7] с. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-2170-0.

Видання «Мій конспект» — серія посібників, які ставлять на меті надати допомогу вчителю під час підготовки до уроку. Конспекти усіх уроків курсу трудового навчання для 6 класу розміщені на окремих аркушах і містять методично грамотно оформлену «шапку уроку» (мета, основні поняття, обладнання тощо), стислий опис кожного етапу, завдання для актуалізації та закріплення тощо. Також передбачено місце для власних записів вчителя, що зробить розробку заняття посправжньому авторською, але заощадить час для планування та оформлення.

Для вчителів трудового навчання.

УДК 37.016
ББК 74.200.55

Навчальне видання

Серія «Мій конспект»

ПЕЛАГЕЙЧЕНКО Микола Леонідович

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ. 6 КЛАС. БЛОК 1
(за підручником Терещука Б. М., Дятленка С. М.,
Гащака В. М., Лещука Р. М.)

Головний редактор *В. І. Садкіна*
Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*
Технічний редактор *О. В. Лебедєва*
Коректор *О. М. Журенко*

Підп. до друку 20.06.2014. Формат 84×108/16.
Папір газет. Друк офсет. Гарнітура Шкільна.
Ум. друк. арк. 6,72. Замовлення № 14-06/16-04.

ТОВ «Видавнича група «Основа»
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66
тел. (057) 731-96-33
e-mail: office@osnova.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2911 від 25.07.2007 р.

ISBN 978-617-00-2170-0

© Пелагейченко М. Л., 2014
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2014

ЗМІСТ

Передмова	4
Календарно-тематичне планування.	5
Розділ 1. Основи матеріалознавства	7
Уроки № 1–2. Види та призначення конструкційних матеріалів. Тонколистовий метал та дріт	7
Розділ 2. Технологія виготовлення виробів із тонколистового металу та дроту.	11
Уроки № 3–4. Побудова графічних зображень виробу	11
Уроки № 5–6. Процес розмічання заготовок на листовому металі	15
Уроки № 7–8. Процес різання та обпилювання деталей із тонколистового металу.	17
Уроки № 9–10. Способи з'єднання деталей із тонколистового металу.	21
Уроки № 11–12. Процес вирівнювання, розмічання та різання заготовок із дроту.	25
Уроки № 13–14. Виготовлення виробів із дроту	29
Уроки № 15–16. Оздоблення виробів із тонколистового металу та дроту.	33
Уроки № 17–18. Фарбування виробів із тонколистового металу та дроту	35
Розділ 3. Основи техніки, технологій і проектування	39
Уроки № 19–20. Машини і механізми. Свердлильний верстат	39
Уроки № 21–22. Основи проектної діяльності	43
Розділ 4. Технологія побутової діяльності	47
Урок № 23. Продукти харчування, їхній склад	47
Урок № 24. Значення гігієни житла в житті родини	49
Урок № 25. Побутова техніка для прибирання житла	51
Урок № 26. Догляд за волоссям	53
Додатки	57
Література	63

ПЕРЕДМОВА

Предмет трудового навчання переживає стадію реформування, тому змінюються вимоги до уроку, який повинен не тільки нести інформаційне навантаження на учня, а насамперед формувати життєдіяльну компетентність, розвивати відповідальність за прийняття рішень, стимулювати прояв ініціативи тощо. Виходячи з нових поглядів, конспект уроку для сучасної школи не може бути «продиктованим зверху», нав'язаним у примусовому вигляді. План-конспект уроку є проявом творчості педагога, його професійним почерком, шляхом реалізації власних методичних задумів та джерелом самоповаги до своєї праці.

Пропонований методичний посібник — це спроба співпраці двох педагогів — автора і читача — під час створення навчального процесу, це крок до розробки неповторного уроку, залучення до пошуку спільного вирішення проблем сучасного уроку. Пропонуємо бути критичним та рівноправним «будівельником» структури та змісту уроку. Перед вами тільки загальна схема уроку, яка може підходити, наприклад для 6–А, і бути неприйнятною для 6–Б. Ознайомившись із запропонованим уроком, поміркуйте, що відповідає реаліям саме вашого шостого класу. Визначте найбільш проблемні етапи уроку та занотуйте свої ідеї, пропозиції.

Елемент уроку — актуалізація опорних знань, умінь та життєвого досвіду є «фундаментом», на якому будується засвоєння нових знань та вмінь, тому він не може бути формальним та догматичним. Мета педагога — налаштувати учня на активне сприйняття «педагогічної вистави», запалити в очах учнів вогонь бажання пізнання нового. На основі запропонованих прийомів актуалізації опорних знань і умінь, які створені на принципах активного навчання, ви можете розробляти свої власні, приємні тільки вам педагогічні шедеври.

У цьому методичному посібнику автор пропонує після оголошення теми, мети та завдань уроку запропонувати учням мотиваційні питання, для яких очікується відверта та правдива відповідь. Цей прийом спрямований на розвиток самомотивації учня, його відповідальності за свої навчальні досягнення, надає вчителю можливість припинити бути «нянькою» для школяра, яка займається проханнями. У самому конспекті є можливість вписати власні мотиваційні питання до учнів. Скористайтесь цією можливістю.

Особливу увагу приділено прийомам роботи з підручником «Трудове навчання (для хлопців). 6 клас» (авт. Б. М. Терещук, С. М. Дятленко, В. М. Гацак, Р. М. Лещук). Підручник є повноцінним помічником учителя на уроці, особливо під час вивчення нового матеріалу, який вчить учнів працювати не тільки з текстами (визначити головне, скласти інструкцію тощо), а й з ілюстраціями та малюнками.

На завершення кожного уроку на школярів чекають питання рефлексії для усвідомлення результатів уроку та коригування мети й напрямків наступної діяльності. Якою має бути їхня кількість, вирішувати тільки вам. Слід враховувати не тільки психологічні особливості певного класу, а також методи організації рефлексії.

Сподіваємося, що посібник стане помічником і радником у роботі як педагога-початківця, так і кваліфікованого високоосвіченого професіонала та допоможе реалізувати власні творчі задуми.

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Блок 1. Технологія виготовлення виробів із тонколистового металу та дроту

Тематичний план

№ з/п	Розділ і тема	Кількість годин
	Обов'язкова для вивчення складова	26
1	Розділ 1. Основи матеріалознавства	(2)
	Тема 1.1. Види та призначення конструкційних матеріалів. Тонколистовий метал та дріт	2
2	Розділ 2. Технологія виготовлення виробів із тонколистового металу та дроту	(16)
	Тема 2.1. Процес розмічання заготовок на листовому металі	4
	Тема 2.2. Процес різання та обпилювання деталей із тонколистового металу	2
	Тема 2.3. Способи з'єднання деталей із тонколистового металу	2
	Тема 2.4. Процес вирівнювання, розмічання, різання та виготовлення виробів із дроту	4
	Тема 2.5. Оздоблення виробів із тонколистового металу та дроту	4
3	Розділ 3. Основи техніки, технологій і проектування	(4)
	Тема 3.1. Механізми і машини. Свердлильний верстат	2
	Тема 3.2. Основи проектної діяльності	2
4	Розділ 4. Технологія побутової діяльності	(4)
	Тема 4.1. Продукти харчування та їхній склад	1
	Тема 4.2. Гігієна житла	2
	Тема 4.3. Догляд за волоссям	1

Календарний план

№ з/п	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Практичні, лабораторно-практичні роботи
Розділ 1. Основи матеріалознавства (2 год)			
1-2	2	Види та призначення конструкційних матеріалів. Тонколистовий метал та дріт	Лабораторно-практичні роботи «Ознайомлення з будовою слюсарного або комбінованого верстака та налаштування його для роботи», «Визначення видів металів і сплавів за їхніми зовнішніми ознаками», «Визначення видів та властивостей дроту»
Розділ 2. Технологія виготовлення виробів із тонколистового металу та дроту (16 год)			
3-4	2	Побудова графічних зображень виробу	Практичні роботи «Вибір об'єкта виготовлення з тонколистового металу», «Визначення видів графічних зображень за зразками», «Визначення видів графічних зображень за зразками», «Графічне зображення майбутнього виробу»
5-6	2	Процес розмічання заготовок на листовому металі	Практична робота «Випрямлення заготовки та розмічання виробу»

№ з/п	К–сть год	Зміст навчального матеріалу	Практичні, лабораторно-практичні роботи
7–8	2	Процес різання та обпилювання деталей із тонколистового металу	Практична робота «Вирізування розмічених на попередніх уроках заготовок». Практична робота «Обпилювання заготовки»
9–10	2	Способи з'єднання деталей із тонколистового металу	Практична робота «Гнуття деталей із листового металу»
11–12	2	Процес вирівнювання, розмічання та різання заготовок із дроту	Практична робота «Виконання прийомів різання та оброблення дроту»
13–14	2	Виготовлення виробів із дроту	Практична робота «Виготовлення виробу із дроту»
15–16	2	Оздоблення виробів із тонколистового металу та дроту	Практична робота «Шліфування та полірування виробів»
17–18	2	Фарбування виробів із тонколистового металу та дроту	Практична робота «Фарбування металевих поверхонь»
Розділ 3. Основи техніки, технологій і проектування (4 год)			
19–20	2	Машини і механізми. Свердлильний верстат	Практична робота «Ознайомлення з механізмами обладнання шкільної майстерні». Практична робота «Ознайомлення з будовою настільного вертикально-свердлильного верстата». Практична робота «Встановлення та закріплення свердла у свердлильному патроні. Відпрацювання прийомів керування свердлильним верстатом»
21–22	2	Основи проектної діяльності	Лабораторно-практична робота «Проектування виробу за аналогом». Практична робота «Розробка та виготовлення підвіски із застосування методу комбінування». Лабораторно-практична робота «Пошук виробів-аналогів у мережі Інтернет»
Розділ 4. Технологія побутової діяльності (4 год)			
23	1	Продукти харчування, їхній склад	Практична робота «Складання денного раціону харчування»
24	1	Значення гігієни житла в житті родини	Лабораторно-практична робота «Ознайомлення з мийними засобами та особливостями їх використання»
25	1	Побутова техніка для прибирання житла	Лабораторно-практична робота «Ознайомлення з інструкціями побутової техніки для прибирання»
26	1	Догляд за волоссям	Лабораторно-практична робота «Ознайомлення з даними упаковок засобів для миття волосся». Лабораторно-практична робота «Аналіз гребінців для розчісування волосся»

Розділ 1. ОСНОВИ МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА

Уроки № 1–2

ВИДИ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ. ТОНКОЛИСТОВИЙ МЕТАЛ ТА ДРІТ

Мета:

навчальна: забезпечити засвоєння знань про технологію виготовлення тонколистового металу та дроту, їхні властивості, види та застосування; формувати вміння визначати різні види тонколистового металу і дроту;

розвивальна: розвивати технологічну культуру;

виховна: виховувати економне ставлення до матеріалів та бережне ставлення до обладнання шкільної майстерні.

Обладнання: набір зразків дроту і тонколистового металу, комп'ютери з виходом до мережі Інтернет.

Основні поняття: прокатний стан, вальці, жерсть, фольга, оправка, волок, протягування, прокатування.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

Робота з підручником. Прийом «Що нового?»

Учні ознайомлюються з матеріалом підручника на сторінках 10–11, правилами безпечної роботи у шкільній майстерні та загальними правилами виконання практичних робіт.

Питання до учнів: «Що нового ви дізналися?», «Що вам було вже знайоме?»

Прийом «Вільна трибуна»

Учитель пропонує учням у вільній формі відповісти на питання.

- Якими інструментами та пристроями ви вже вмієте користуватися?
- Які вироби ви навчилися виготовляти?
- Як ви вважаєте, чому під час виготовлення виробів важливо правильно організувати робоче місце?

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. У цьому навчальному році кожен з вас має можливість розширити свої знання про виробництво виробів з тонколистового металу та дроту, їхні властивості, технології виготовлення виробів з цих матеріалів.

- На скільки ви маєте бажання засвоїти нові знання?
- Що потрібно робити на уроці, щоб навчитися виготовляти вироби з тонколистового металу та дроту?
- Як дисципліна на уроці пов'язана з результатами навчальної діяльності?

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Виготовлення тонколистового металу на прокатних станах

Розповідь учителя

— Листовий метал виробляють на прокатних станах металургійних заводів. У процесі виготовлення нагрітий злиток металу проходить через багато пар валів (прокатний стан), які поступово стискають його і перетворюють на лист.

Прокатний стан — комплекс обладнання, за допомогою якого здійснюють пластичну деформацію металу між валами, що обертаються. Малогабаритний прокатний стан інколи називають валками.

Листовий метал, товщина якого менше 2 мм, називають тонколистовим. На сучасних прокатних станках виготовляють листовий метал різної товщини залежно від призначення.

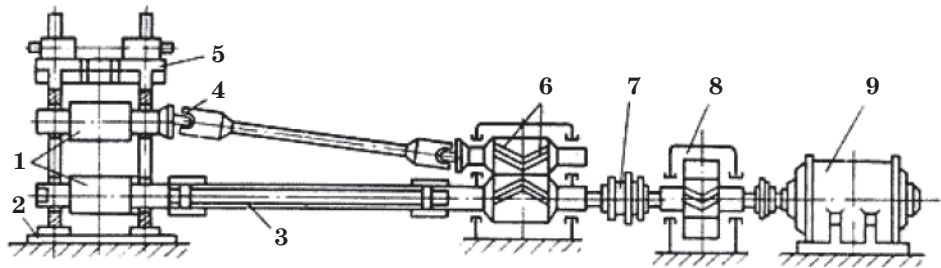

Схема головної лінії прокатного стану

1 — прокатні валки; 2 — плита; 3 — трефовий шпindel; 4 — універсальний шпindel; 5 — робоча кліть; 6 — шестеренні кліть; 7 — муфта; 8 — редуктор; 9 — двигун

Приєм «Обговорення малюнка»

Учитель пропонує розглянути малюнки 14 і 15 підручника.

Питання для обговорення

- З чого складається прокатний стан?
- Як пояснити своїми словами процес прокатування листового металу?

2. Властивості тонколистового металу

Питання для активізації розумової діяльності учнів

- Які властивості притаманні тонколистовому металу?
- Як знайти інформацію про властивості металу?
- _____

Приєм «Майстер-клас вчителя: пошук інформації»

Учитель, використовуючи комп'ютер, демонструє учням, як знаходять інформацію в Інтернеті про властивості тонколистового металу. Учні заповнюють таблицю, використовуючи знайдену вчителем інформацію.

Властивості металу	Що це?
Пластичність	
Пружність	
Зварюваність	
Твердість	
Міцність	

3. Види тонколистового металу. Застосування тонколистового металу в різних галузях господарства

Питання для активізації розумової діяльності учнів

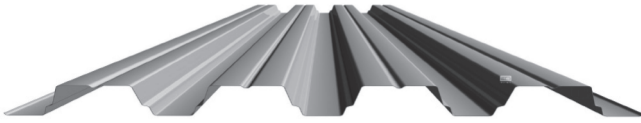
- Від чого залежить розподіл тонколистового металу на види?
- _____

Розповідь учителя

— *Покрівельна сталь* — це металеві листи завтовшки 0,25–2,0 мм. Існує чорна (без захисного покриття) й оцинкована покрівельна сталь (покрита шаром цинку). Оцинкована сталь є гарячої оцинковки, з характерним узором «морозу», та покрита електrolітичним способом — рівномірного сірого кольору. Покрівельну сталь застосовують для виготовлення водостічних труб, відер, покрівель будинків.

Дата _____

Клас _____

Приклади виробів

Жерстю називають холоднокатану сталь у вигляді тонкої стрічки або листів товщиною 0,2–0,5 мм. Виготовляють також особливо тонку жерсть завтовшки 0,08–0,1 мм. Жерсть без захисного покриття називають чорною, а жерсть, покриту шаром олова, — лудженою або білою. Олово захищає жерсть від іржавіння. Із жерсті виготовляють металеву тару, дитячі іграшки та ін.

Фольга — тонкий і гнучкий листовий метал, товщина якого становить 0,001–0,2 мм. Її виготовляють із різних металів та металевих сплавів (алюміній, мідь, олово, срібло, золото). Для фольги з олова і його сплавів використовують термін станіоль. Використовують фольгу в фармацевтичній і харчовій промисловості, електротехніці, будівництві (для тепло- і пароізоляції), поліграфії (для тиснення).

Алюмінієва фольга

Молібденова фольга

4. Поняття про виготовлення та властивості дроту

Учні записують визначення в зошиті.

- *Дріт* — це металевий виріб у вигляді гнучкої нитки або тонкого прута значної довжини і невеликої товщини.

Приєм «Твоя гіпотеза»

Учитель надає зразки дроту та пропонує учням збудувати гіпотезу з того, як його виготовляють. Учні стисло записують свої роздуми, після чого порівнюють їх з матеріалом у підручнику (с. 23–25) та заповнюють таблицю.

Моя гіпотеза	Нова для мене інформація з підручника

5. Види дроту та його застосування

Питання для активізації розумової діяльності учнів

- Які види дроту ви знаєте?

Приєм «Хто швидше»

Учням необхідно найшвидше за інших знайти у мережі Інтернет інформацію про види дроту та їх застосування.

V. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Прийом «15 секунд»

Суть ігрового прийому полягає в тому, щоб за 15 секунд викласти зміст розглянутого на цьому уроці матеріалу.

Тестові завдання (підручник с. 13–14, с. 22, с. 28–29).

VI. ЛАБОРАТОРНО–ПРАКТИЧНА РОБОТА «ОЗНАЙОМЛЕННЯ З БУДОВОЮ СЛЮСАРНОГО АБО КОМБІНОВАНОГО ВЕРСТАКА ТА НАЛАШТУВАННЯ ЙОГО ДЛЯ РОБОТИ»

Обладнання і матеріали: верстак слюсарний або комбінований, заготовка з металу.

Послідовність виконання роботи (інструкція в підручнику на с. 12)

1. Ознайомлення з будовою верстака.
2. Визначення відповідності висоти верстака зросту учня.
3. Закріплення заготовки за допомогою затискного гвинта лещат.

VII. ЛАБОРАТОРНО–ПРАКТИЧНА РОБОТА «ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ МЕТАЛІВ І СПЛАВІВ ЗА ЇХНІМИ ЗОВНІШНІМИ ОЗНАКАМИ»

Обладнання і матеріали: пронумеровані однакові за розміром зразки тонколистового металу, верстак, робочий зошит.

Послідовність виконання роботи (інструкція в підручнику на с. 21)

1. Ознайомитися із зовнішнім виглядом зразків металів і сплавів.
2. Визначити колір кожного зразка.
3. Визначити вид металу (чорний чи кольоровий), до якого належить зразок.
4. Визначити назву металу або сплаву кожного зразка.
5. Результати записати в таблицю.

№ зразка	Колір зразка	Вид металу (чорний чи кольоровий)	Назва металу або сплаву

VIII. ЛАБОРАТОРНО–ПРАКТИЧНА РОБОТА «ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ ТА ВЛАСТИВОСТЕЙ ДРОТУ»

Обладнання, інструменти і матеріали: зразки дроту з алюмінію, міді, сталі завдовжки 100 мм та діаметром 2 мм, лінійка слюсарна, штатив, набір важків, шліфувальна шкурка, молоток слюсарний.

Послідовність виконання роботи (інструктаж у підручнику на с. 27–28)

1. Ознайомитися та обробити кожен зразок дроту шліфувальною шкуркою.
2. Визначити за кольором, який зразок дроту виготовлено з алюмінія; міді; сталі.
3. Експериментальним шляхом визначити властивості зразків.
4. Зробити висновки і записати їх до зошита.

IX. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

- Що найбільш вразило мене з вивченого матеріалу?
- Яка інформація потребує уточнення або роздумів?
- Що можна розповісти батькам про мою роботу на уроці?
- Які питання з теми уроку я бажаю вивчати під час самоосвіти?

X. МОТИВАЦІЯ ОЦІНОК ЗА УРОК, ВИСТАВЛЕННЯ ЇХ У ЖУРНАЛ, ЩОДЕННИКИ

XI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Прочитати § 1–3 підручника, відповісти питання на с. 28.

XII. ПРИБИРАННЯ РОБОЧОГО МІСЦЯ